HÖGSKOLAN I BORÅS

Barnet och förskolan - förskoledidaktiska aspekter
The Child and Preschool - Educational Aspects of Preschool

30 högskolepoäng
30 credits

Ladokkod: 11FK20
Revision: 21.0
Fastställd av: Utskottet för utbildningar inom pedagogik och lärande 2022-11-17
Gäller från: VT 2023

Nivå: Grundnivå
Huvudområde (successiv fördjupning): Pedagogiskt arbete (G1F)
Utbildningsområde: Undervisning 50%, Verksamhetsförlagd utbildning 50%
Ämnesgrupp: Pedagogik
Förkunskapskrav: Godkänt resultat från tidigare terminers VFU inom ramen för Förskollärarutbildning, 210 hp
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

Kursen ges den andra terminen i förskollärarutbildningen och har förskoledidaktiska utgångspunkter med fokus på de yngsta barnen i förskolan. Ytterligare ett fokus tas kring studentens egna pedagogiska ledarskap. Kursen syftar till att utifrån aktuell forskning om förskolans verksamhet problematisera frågor om lekens och omsorgens betydelse i relation till de yngsta barnens lärande och utveckling. Teorier kring de yngsta barnens anknytning och vad dessa får för betydelse i praktiken diskuteras. Vissa för förskolan centrala begrepp behandlas, exempelvis barns perspektiv och barnperspektiv samt barns delaktighet och inflytande. Vidare behandlas språk, kommunikation samt matematik. Specifikt behandlas hur kreativa språk- och matematikmiljöer kan skapas och utvecklas. I kursen diskuteras också betydelsen av samarbete mellan vårdnadshavare och förskolans personal. I kursen ingår verksamhetsförlagd utbildning där studenten ansvarar för vissa undervisningsmoment som skriftligt planeras och utvärderas samt att studenten genomför observationer som presenteras i en rapport. Vidare behandlas hur digitala verktyg och estetiska lärprocesser kan användas för att stödja och stimulera barns utveckling och lärande. Dessutom granskas vetenskapliga texter ur ett forskningsetiskt perspektiv.

Mål

Efter genomgången kurs skall studenten kunna, med avseende på,

1. Kunskap och förståelse
1.1 redogöra för hur synen på kunskap och lärande har förändrats över tid och hur detta har kommit till uttryck i olika styrdokument för förskolan med särskilt fokus på matematik och matematisk begreppsbildning
1.2 redogöra för och diskutera innebörden i begreppen barnperspektiv och barns perspektiv samt barns möjligheter till inflytande och delaktighet med utgångspunkt i aktuell forskning och i relation till förskolans verksamhet
1.3 utifrån aktuell forskning redogöra för barns emotionella, kommunikativa, språkliga och matematiska utveckling och med hjälp av centrala begrepp och teorier diskutera hur dessa förmågor kan stimuleras
1.4 redogöra för relationen mellan omsorg, lärande och utveckling samt resonera kring hur detta kan komma till uttryck i förskolan
1.5 redogöra för och diskutera lekens betydelse för barns lärande och hur den kan stimulera barns fantasi, inlevelseförmåga och förmåga till samarbete
1.6 redogöra för hur kreativa språk- och matematikutvecklande miljöer kan skapas och utvecklas i förskolan
1.7 redogöra för hur digitala verktyg och estetiska lärprocesser kan användas för att stimulera barns lärande och utveckling med koppling till förskolans pedagogiska praktik

2. Färdighet och förmåga
2.1 beskriva och visa kunskap om hur grundläggande matematiska begrepp kan introduceras för barn i förskoleåldrarna samt exemplifiera hur man på olika sätt kan arbeta för att utveckla barns matematiska medvetenhet
2.2 skriva och bearbeta texter enligt vedertagen svensk skriftspråksnorm och med användande av källhänvisningsteknik enligt

Harvardsystemet
2.3 använda observationer som metod i samband med verksamhetsförlagd utbildning samt analysera insamlade data i relation till yrkesroll och/eller barns utveckling
2.4 diskutera hur arbetslaget, andra företrädare för verksamheten samt vårdnadshavare kan samverka för barns bästa
2.5 omsätta egna ämneskunskaper till lärandesituationer i förskolan utifrån inventering av den pågående lärandesituationen
2.6 i samråd med VFU-lärare formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och dokumentera lärandesituationer samt muntligt och skriftligt redogöra för arbetsprocessen och dess resultat
2.7 samverka med kollegor och etablera kontakt med vårdnadshavare
2.8 i mötet med barn och kollegor använda ämneskunskaper och ämnesdidaktiska begrepp relaterade till kursens innehåll i ett relevant yrkesspråk

3. Värderingsförmåga och förhållningssätt
3.1 granska och bedöma för kursens innehåll relevanta vetenskapliga texter ur ett forskningsetiskt perspektiv
3.2 reflektera över hur det egna ledarskapet påverkar lärandesituationer i förskolan
3.3 visa förmåga att använda ett omsorgsetiskt och professionellt förhållningssätt i mötet med barnen

Undervisningsformer

Undervisningen i kursen består av

- föreläsningar
- workshops
- seminarier
- verksamhetsförlagd utbildning
- studiegruppsarbete
- skriftlig handledning

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer

Kursen examineras genom följande examinationsmoment:

(IN04) VFU-portfolio
Individuell skriftlig inlämning
Lärandemål: 1.4, 1.7, 2.2
Högskolepoäng: 2,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(IN08) Observationsrapport
Individuell skriftlig inlämning
Lärandemål: 2.2, 2.3, 3.1
Högskolepoäng: 5,0
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(NÄ02) VFU
Verksamhetsförlagd utbildning
Lärandemål: 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 3.3
Högskolepoäng: 6,0
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(RE01) Språk och dokumentation
Individuell muntlig redovisning
Lärandemål: 1.3, 1.6
Högskolepoäng: 4,0
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(SE23) Anknytningsteorier
Seminarium och individuell skriftlig inlämning
Lärandemål: 1.3
Högskolepoäng: 2,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(SE24) Barnperspektiv och barns perspektiv
Seminarium och individuell skriftlig inlämning
Lärandemål: 1.2, 2.2

Högskolepoäng: 3,0
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(SE27) Matematik
Seminarium och individuell muntlig redovisning
Lärandemål: 1.1, 1.3, 1.6, 2.1
Högskolepoäng: 3,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(SE26) VFU-uppföljning
Seminarium
Lärandemål: 1.7, 2.4
Högskolepoäng: 2,0
Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

(TE09) Tentamen Lek
Individuell skriftlig tentamen
Lärandemål: 1.5
Högskolepoäng: 3,0
Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Vid omexamination kan annan examinationsform förekomma.

Det maximala antalet examinationstillfällen för varje examination i kursen är 5. Ett förbrukat examinationstillfälle är en examination där studenten har fått betyg (U/G/VG).

Den sammanhängande VFU-perioden är en examination där 100% närvaro gäller. Bedömning av den verksamhetsförlagda utbildningen sker enligt ett systematiserat och validerat bedömningsformulär. Det maximala antalet examinationstillfällen för verksamhetsförlagd utbildning är två. Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students verksamhetsförlagda utbildning, eller motsvarande, om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att barns/elevers säkerhet, integritet eller föräldrars förtroende för verksamheten riskeras. När verksamhetsförlagd utbildning avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns på aktuellt moment och att ett verksamhetsförlagt utbildningstillfälle är förbrukat. I sådana fall skall en individuell utvecklingsplan upprättas av examinator i samråd med studenten. Student som underkänts i den praktiska delen har möjlighet att genomgå ytterligare ett verksamhetsförlagt utbildningstillfälle på denna kurs såvida inte två examinationstillfällen redan förbrukats. Om student på eget initiativ avbryter verksamhetsförlagd utbildning, leder avbrottet till att studenten underkänns på kursen. Studenten erbjuds i sådant fall en ny praktikperiod i samband med nästa kurstillfälle såvida inte det maximala antalet examinationstillfällen redan uppnåtts.

Betyg grundas på en samlad bedömning av studentens kunskaper, färdigheter och värderingsförmåga. Betyg bestäms av särskilt utsedd lärare (examinator) (Högskoleförordningen, 6 kap 18 §). Väl godkänd, VG, på hel kurs kan student erhålla när student har VG på mer än 50% av de poäng som är VG-grundande.

Om studenten har ett beslut/rekommendation om särskilt pedagogiskt stöd från Högskolan i Borås på grund av funktionsnedsättning, har examinator rätt att anpassa examinationen. Examinator har att utifrån kursplanens mål avgöra om examinationen kan anpassas i enlighet med beslutet/rekommendationen.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Kurslitteraturen är i huvudsak på svenska men kurslitteratur på engelska, norska och/eller danska kan förekomma.

Arnér, Elisabeth (2009). *Barns inflytande i förskolan: en fråga om demokrati.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (95 s)

Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter. (2019). Stockholm: UNICEF Sverige (64 s)

Bergnehr, Disa (2019). *Barnperspektiv, barns perspektiv och barns aktörskap - en begreppsdiskussion* [Elektronisk resurs]. 5, 49-61 Tillgänglig på Internet: http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hb:diva-22365 (13 s)

Björkdahl Ordell, Susanne (2007). Etik: Vad är det som styr vilka etiska regler som finns? I Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 21-28 (8 s)

Broberg, Malin, Hagström, Birthe & Broberg, Anders (2012). *Anknytning i förskolan: vikten av trygghet för lek och lärande*.

Stockholm: Natur och kultur (310 s)

Brodin, Marianne & Hylander, Ingrid (2002). *Själv-känsla: att förstå sig själv och andra.* 1 uppl. Stockholm: Liber (128 s)

Davidsson, Fanny (2020). *Lekande rätt: en förskola för barnets rättigheter.* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur (251 s)

Doverborg, Elisabet & Emanuelsson, Göran (2016). *Små barns matematik: undervisning & lärande*. 2., rev. uppl. Göteborg: Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM), Göteborgs universitet (169 s)

Dysthe, Olga, Hertzberg, Frøydis & Hoel, Torlaug Løkensgard (2011). *Skriva för att lära: skrivande i högre utbildning*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur (223 s)

Emanuelsson, Göran & Doverborg, Elisabet (red.) (2006). *Matematik i förskolan.* 1. uppl. Göteborg: NCM/Nämnaren, Göteborgs universitet (110 s)

Engdahl, Ingrid & Ärlemalm-Hagsér, Eva (2020). *Att bli förskollärare: mångfacetterad komplexitet*. Andra upplagan. Stockholm: Liber (348 s)

Ehrlin, Anna (red.) (2020). *Estetiska uttrycksformer i teori och praktik: bild-, drama- och musikdidaktik*. Första upplagan Stockholm: Liber (158 s)

Harju, Anne & Tallberg Broman, Ingegerd (red.) (2013). *Föräldrar, förskola och skola: om mångfald, makt och möjligheter.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (244 s)

Hermerén, Göran (2011, rev. 2017). *God forskningssed.* Stockholm: Vetenskapsrådet, s. 40-44, 69 (6 s)

Jensen, Mikael & Harvard, Åsa (red.) (2009). *Leka för att lära: utveckling, kognition och kultur.* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (256 s)

Karlsson, Rauni (2009). *Demokratiska värden i förskolebarns vardag*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, s. 88-90 (3 s)

Kihlström, Sonja (2007). Observation som redskap. I Dimenäs, Jörgen (red.) (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber, ss. 30-46 (17 s)

Kjällander, Susanne (2013). *Appknapp - peka, leka & lära i förskolan.* Stockholm: Stockholms universitet. Tillgänglig: appknapp.se/slutrapport/SV_rapport_appknapp_slutversion.pdf (7 s)

Läroplan för förskolan Lpfö 18. (2018). Stockholm: Skolverket (20 s)

Löfdahl, Annika & Folke-Fichtelius, Maria (2015). Förskolans nya kostym: Omsorg i termer av lärande och kunskap. *KAPET, 10*(1), 1-14. Tillgänglig: http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:767364/FULLTEXT01.pdf (14 s)

Löfdahl Hultman, Annica, & Ribaeus Katarina (red) (2021). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. Stockholm: Liber, kap 3, 9 och 10 (31 s)

Melin, Eva (2013). *Social delaktighet i teori och praktik: om barns sociala delaktighet i förskolans verksamhet*. Diss. Stockholm : Stockholms universitet, s. 69-71 (3 s)

Nordgren, Pia (2021). *Språk i sikte. Barns interaktionsutveckling i relation till perception och kognition*, ss. 21-109, ss. 123-138. Lund: Studentlitteratur. (105 s)

Peterson, Carina (2020). *Val - omröstning - styrning: en etnografisk studie om intentioner med, villkor för och utfall av barns inflytande i förskolan*. Diss. (sammanfattning) Göteborg: Göteborgs universitet, 2020, s. 111-181 (71 s)

Pramling Samuelsson, Ingrid & Asplund Carlsson, Maj (2014). *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori.* Kap. 5, 6 och 8. 1. uppl. Stockholm: Liber (36 s)

Bergnehr, Disa, Pramling Samuelsson, Ingrid & Jonsson, Agneta (2017). *Förskolans yngsta barn: perspektiv på omsorg, lärande och lek.* Första upplagan Stockholm: Liber (280 s)

Rantala, Anna (2016). - *Snälla du! Kan du sätta dig?: om vägledning i förskolan*. Diss. Umeå : Umeå universitet, s. 46-48 (3 s)

Sheridan, Sonja, Pramling Samuelsson, Ingrid & Johansson, Eva (red.) (2009). *Barns tidiga lärande: en tvärsnittsstudie om förskolan som miljö för barns lärande.* Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis. Kap. 5, 9-10, 12. Tillgänglig:

hdl.handle.net/2077/20404 (97 s)

Svenska skrivregler (2017). 4. uppl. Stockholm: Liber (308 s)

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön: Från ord till mening.* 2., omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur (Kap. 3-6) (107 s)

Thörner, Agneta (2017). *"Vi kan inte bara utgå från barnens intresse": pedagogers guidning av barns intresse i förhållande till förskolans målstyrning.* Licentiatavhandling Borås/Göteborg: Högskolan i Borås/Göteborgs universitet, 2017 s. 37-84 (48 s)

Wasik, Barbara A. (2010). What Teachers Can Do to Promote Preschoolers' Vocabulary Development: Strategies From an Effective Language and Literacy Professional Development Coaching Model. *The Reading Teacher.* Vol. 63 nr 8, s. 621-633 (13 s)

Åström, Ingela (2014). Utmana tanken - varför, vad och hur? I Lundgren Öhman, Ulla-Karin (red.) *Mediepedagogik på barnens villkor*. Stockholm: Lärarförlaget, ss. 69-81 (13 s)

Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärares anvisningar (ca 100 s).

Studentinflytande och utvärdering

Före kursstart inbjuds studenterna till kursinformationsmöte. Kursen utvärderas i enlighet med gällande riktlinjer för kursvärderingar vid Högskolan i Borås, där studenternas synpunkter ska inhämtas. Kursrapporten publiceras och återkopplas till deltagande och blivande studenter i enlighet med ovan nämnda riktlinjer och ligger till grund för framtida utveckling av kurser och utbildningsprogram.

Kursansvarig lärare ansvarar för att utvärdering enligt ovan genomförs.

Övrigt

Kursen ingår i Förskollärarutbildning, 210 hp.